

Pridplata
na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju,
a nijedni se ne-
vraćaju.

God. V. U Kalači.

U Četvrtak 13. Ožujka. 1875.

Broj 5.

Našim Citateljem!

Kad sam Vilu uveo i u ovu godinu, imao sam liepu nadu, da ću je moći dovesti baš i do konca godine. Al žali bo-
že prošlih dana sam se osviedočio : da tamo ni najbolja volja nije dostatna gdje manjkaju sile. Bolest nepita kakvi poslovi os-
taju za tobom nevršeni, već bez milosrdja juri čovieka onamo, gdje valja svoju nemoć očitovat.

Zaoto premako ranjenim srcem, moram da se raztajem od mojih čitatelja, i od uređivanja Vile odustajem, a poklem
ovde nema rodoljubne ruke, koja bi se za sad odljučila, da ovakav rad obavlja, to mi nepriosta je ino već izdavanje Vile obusta-
vit, s neizginjlivom nadom iščekujuć od budućnosti : da će skorim proniknut muž, koji će našu Vilu iz mrtvila na nov život uz-
budit.

U to ime svu moju petgodišnju trudu ostavljam u baštinu Gospodinu Blažu Modrošić, neumornom Viliinom radni-
ku. Svemoćnog proseć : da mu se okolnosti što prije onako spreme, da mu bude dozvoljeno, ukinut rad svojom umjetnom ruk-
kom nastaviti. Pa kad idem da se od naših viernih čitateljah, i veoma zaslužnih suradnika srdačno oprastjam, onima za strplji-
vost, a ovima za duševne znamenite žrtve duboko osiećanu hvalu izjavim, ujedno ih molim : da svoju rodoljubnu podporu izvole
prineti k Subatičkom Glasniku, koga će se vriednost, tim više podizat, što god sna žnio sile budu ga uzdizale. Nakon u dar za-
hvalnosti one ljubavi, koju sam sriećan bio za vrieme mojeg slabačkog djelovanja uživati, obećajem : da kako se mi budu sile
nešto povratile, to ću ih i odsele na to uporabiti : da na drugom polju taremu put obraženosti milenom rodu. A našim dragim i
viernim predplatnikom izjavljam, da ću im u odštetu, dvie knjige poslati, koje će sigurno veću cieniu, sadržavat, no što bi
jedna forinta, iznosila, dočim će bivši predplatnici jedinu poštarinu platiti. A komu se ovo nebi uzdopadalo tomu će se ostatak u
noveu povratiti čim ovamo volju svoju označio bude. Slava Bogu, i neprikidan napriedak rodu !

Ivan Antunovich Bunj. i Šokač. Vile urednik.

T I A N O Č J E.

Bledi mesec razturio zrako,
Zvezda zvezdu zagrlila sjajem,
A laore cvietiče oblieće,
Te ga šumom dragan milo seća,
Da je veće, da je došla sreća,
Da se dragan na dragana seća,
Tija noć je.
Seraj davno i spava i snova,
U gyul bašti prizseljkuju slavljji,
Te bulama pesmom govju sauka,
Sve do zore do biela danka.
Tija noć je.

Afis paša po gorici luta,
Traži mu se nešto vrlo drago ;
A da mu ga ko pokaže nagje
Za nj bi dao svoje cielo blago,
Dao bi mu i gyul baštu svoju ;
Dao bi mu svu usladu svoju
Tija noć je.
Po gyul bašti Afis paše
Mirisavo miri cvieće
Te prosiplje i srce i dušu,
Od mirisa tice opijene,
Na grančici, svaka sniva snove
Sve sićane snove biserove.
U toj bašti šeće bula mlada,
Snudjena je, tija, nevesela,
Tek kadkada pogled joj se sretno
Sa srebrnom zrakom mesečevom ;
A meseće od milja i draži
Željan baja to joj oči traži.
A zvezdice milotom trepere,
Zagledaju bulu i hanumu,

Pa se smiju aoh velje sroće,
Pa je grle, sitnim zagrljajem,
Pa je ljube, sitnim poljubljamem,
Zavide joj sitnim uzdisajem ;
Al hanuma na njih i ne gleda,
Usno dršću, a lišće joj bledi,
Okreće se, preza, i boji se,
Stane, prene, slukti, i mori se ;
Jačim dahom duše zaplašene,
Teškom žudnjom srce grudi bije,
A hanuma draž i milje krije.

Priroda je tija umuknula.
Na hanumi podled joj se stao,
E od njena baja nevidjena,
E od njena zvuka nečuvena,
Sve je na njoj ; melem i milota,
Draž i milje, ruj, i rujevina.

Bula dršće slukti i preza se
Sušne l' listak a nju jeza pridje,
Pa ko lane bez oca i majke,
Kao cvietak, bez zelena lisja,
Na grud spušta svoju divnu glavu,
A oči joj u goricu plavu.
Miesec jače i jače treperi,
Vriemo dodje skoro će zaići,
A tuga ga za bulom zaniela,
A on željan toga lišća biela,
Jačom zrakom ljubi i grli je.
Dok ne zadje, da je se nagledi ;
A tija mu svetlost dršće bledi.

Sveo mesec svoje oči blede,

A cvietiči čili i veseli,
Željno glaju tu hanumu bielu,
Čude joj se lišću i odielu
Čude joj se grudma čudnoj tajni
Divnoj tajni

A laore cvieće ostavio
Na divne joj grudi željno pao,
Tu nestaško na mah malaksao,
Nema snago da ih grli ljubi
Već epojen, mednom rujevinom,
Zaspao je na rajevskih grudi ;
A hanuma neće da ga budi.
Ona tija neveselo šeće,
Uzdaj teški nježna grud joj gaji,
Milovanje svoju milost taji
Sandal gaće od svile zašušte
A papuča tijano zaškripi
A jeleće iznad grudih gj'pi
Misleć došo dragan iz gorice
Da joj ljubi grudi bielo lišće.
Listak bršne grančica se stres
Cvieće većma uzdizalo glave,
Tek lahore što zaspo na grudi
To ga cvieće sa mirisom budi
Da ustane da daleko bega
Jer je tu na koga bula čeka.

Hanuma je raširila ruke
Svog dragana na njedarća čeka,
A ajduće zagrlio drago
Na čast paši svo njegovu blago.

Sve je mirno samo bašta diše

Ni je šala kod tog milovanja
 A i ko bi sna voleti imo ?
 Tek laore grančice razširi,
 Svojim okom drsće pa proviri
 Pa se vajka pa se ljuto krije
 Što hanumu poljubio nije.

Sve je mirno.
 Sve je tijo
 Samo Afis gorom luta
 Pa je i on našo puta
 Da zaluta . . .

Sevnu munja — Afis pade
 Gyaursko ga zrno zgod
 A ajduk je veso bože
 Veso svoje zlato vodi.

Vladan Stefanović.

PO ČEMU SE NAVADNO ODAJE ČOVIEK, DA JE UMOM I SRCOM NEOTESAN NEUGLADJEN NEIZOBRAŽEN ?

Ovo pitanje ako bi stavili pred ljude, kako su po stališi razdijeljeni tako bi različite odgovore davali. Jedno je sigurno : da bi od svake osobe, bila ona mužkog ili ženskog spola, drugi i drugi odgovor primili. Jerbo kolikoje ljudi toliko je pojmova o čoviečoj obraženosti. Ljudi se vode navadno po svojih nagoni, običaji i okolnosti u kojima se odhranjivaju. A uz to i jedna i druga stvar ima više oblika, zaoto, jedan se zagleda u ovi, a drugi u drugi oblik, kako gdje ukus zapne. Različiti su naravno i oni stupnji ugladjenosti ljudske na koji se tko uspeo. No uz svu ovu razliku koja se u očigled svakog predmeta pred nama razvija nalazi se na svakom taka jedna točka, koja i malom i velikom čovieku u oči upada, na toliko : da ako ga nije kokošia sliepoća napala moraje opaziti. Taku jeduu točku mora imat, i osobna odurnost, neotesanost, neugladjenost, nenaobraženost, na koju ako prstom upačimo, to se neće naći i jedna živa duša koja nebi iz srea uzdanula i rekla, da je prava istina.

Ova točka nije drugo već psovka drugom riečom bogogrdje mužkim i ženskim jezikom. Neću da tajim da ima i drugi načina, po kojima se iztaknjiva neugladjenost čovieka. Al oni se promienjivaju poput odgoja i onih okolnosti, u kojima se koja osoba vrza, dakle ni jedan od ovih ne prima na se biljeg obćenosti. Al psovka, bogogrdje jeste takav osobni znak duše, srea, i uma, koji jednako odaje nopleminitost, osobe, bila ona visokog ili malog stališa, bogata ili siromašna, učena ili neučena.

Ako naidjemo na takvu osobu — koja u poslu, zabavi — na samo ili u društvu, jezik nedrži na kantaru već kako na koju zaprieku nagazi, ili strastju se zavede, bogo-sveto-grdne, smutljive rieči iztaknjiva, na tu je udaren obći biljeg odurnosti — surovosti. Neka se dakle ona zakriva čojom ili kumašom, neka je osvjetlana znanostju, neka je uzvišena dostojanstvom, neka je odlikovana bogatstvom, sve jedno, bila ona mužkog ili ženskog spola, duša joj nenaobražena neugladjena, neotesana. Psovka je dakle sigurni biljeg manjkanja obraženosti. Ona svojstva skojima vidimo čovieka nakitjena po Bogu ili po ljudna višeputa varaju čovieka u svom sudu. Al to je sve ruho, koje tako malo posviedočava obraženost, ko na priliku tlesno ruho. Po kom ako bi osobu prosudjivali, našli bi ne jedanput, da se pod sviestlost odila sakrilo siromaštvo. Al psovka je takav znak surovosti, neotesanosti, koji nevara, već upravo otkriva dušu, mah je kako bila drugčie zakrivena, pak iznosi joj na vidilo golotinu, koja se pokaziva u nenaobraženosti. A što vriedi od pojedinih osoba, to mora da valja u razsudjivanju i u cilom narodu.

Ako je dakle psovka zavladała u jednom narodu tako da se valja priko jezika muževa i žena, mlade i stare dobe, svakojakog stališa, i stanja ; onda nas nitko nemože karat ako uzvik-nemo : da je ovi narod surov neuljudan i nenaobražen.

Nebi rad bio odkrivat mane mojeg roda, a najmanje uprt prstom na takav biljeg, po kom može, da ga svatko, pa i razumno dieće prosudi. Al buduće sam uvjeren, da se rana neda drugčie liečiti, već ako će mo je sa svim otkriti, da se može razsuditi kakav melem da se na nju polaže. I premda sam uvjeren, da se nitko neće na liekarie dati, ako ga boli na to negone. Zato idem da dižem plašt od ove rane, koja poput najpogibeljivija otrova, idje od mužkog do ženskog, od diećeta do starca, od cure do najstarije bake, od najvećeg bogataša, do najgolieg siromaka, od prostog poljodilca, do najsvietliieg dostojanstvenika, pa ga napada u radu, u zabavi, na samo ili u dru-

štvu, da mu nakolje um, i sree, i otruje volju, i pokaže sirovu neotesanu dušu u rieči i djelu. Onda nije slododno da mučam, jel dok god ova navada, vlada našim rodnom, donle mora da svaki trud postane jalovim, koji se bori za razvitak i napridak slavjanski.

Bilo je i medju našima starima koji su se srdili, bilo ih koji su i oholostju naduveni bližnjeg prizirali, bilo ih koji bogatstvom zasliepljeni ni Boga ni čovieka nisu pazili, već ako je triebalo snage duševne, oli tlesne, to su mislili, da se ovo sve iz njihove osobe, kao iz kakve škrinje daje vaditi. Al istini za ljubav valja očitovat : da se njihova oholost, nadutost, ni u priziranju, ni u ljutitosti nije na toliko iztrzavala iz onog reda društvenog života, u koji je ljudstvo po Bogu sastavljeno, kako to vidimo, da se danas čini, na veliku žalost, svakog sviestnog slavena. Naši stari su izustili : pas majku, pak ako su dodali onu od magjara primljenu nesramnu rieč, onda si već moro daleko begat izprid lica njihova.

A šta je sad ? sad je kod veliuog i malog muža, kod bogata, i siroma, poglavara, i polložnika, starca, i diećeta i što sve drugo nadmaša, u mužkom i ženskom spolu podjednako bez svake razlike reda i stališa, taka psovka taka bogodurnost, zavladała na koju pošten, sviestan i bogobojazan čoviek nesmije ni pomislit, a kamoli je izpisat. Kad ovu mora čoviek slušat u mija-ni, u pisarni u radionici, na njivam, na zabavam kosamu uzraste, kožamu se naježi, pak onda najposle uzme ga sveti plamen, ko jednoč Iliu proroka, u oči poganstva svojeg roda, pa nebi žalio, da se ovi izrodak plemenita roda, iz uma, srea i duše blagog slaviana izsiče, i netrjuje njegovu budućnost, i nepodgriza mu žive obiteljna i narodna života.

Čoviek je od Boga ustanovljen u red života obiteljna, i državna, takodjer u red duševni i čudoredni, da mu se razvija pamet, sree, i volja ; da bude dobar otac obiteli, gradjanin otačbine, i viernik svoje crkve. Al kad čuje one nemile psovke, onda vidi : da je ovo buntovnik koji bez milosrdja kida sve one žice, što ga za ovaj četverostručni red vežu, i odaje se čoviekom, koji nema osičanja ni za oca, ni za mater, ni za sina, ni za kći, ni za kralja, ni za popa, ni za sudiu ni za učitelja. Razjarenost je objašila sva njegova sjetila, pak ga goni proko svega onog : što je sveto, pravo, liepo i dobro. Ondje gdje bi triebala ljubav, zasila je ljutitost, i mržnjom zasula svo što duši i sreu godi. Eto vam čovieka buntovnika ! buntovnika, koji se jezikom svojim podigao vrhu sveg onog, što je uz njegov, i vrhu njegov, i pod njegov izredjala providnost božja.

Dakle evo vam čovieka ! koji je izišao iz reda ljudskog, i unišao u red životinah. Ovo je čoviek koji razjaren psuje. A koji oholostju naduven bogogrdnost razliva, to je buntovnik komu nema na zemlji primiera jel ovaj se buni proti svemu stvorenju božjem, oveje buntovnik, koji ima oca i prijatelja u Luciferu, s nebesa u dubljinu pakla strmoglavljena. Dakle ovaki buntovnik zatajoje svoje poriklo u Adamu. Ovoje odmetnik komu nije otac i mati Adam i Eva, već Lucifer s njegovih pristaša. On netraži na zemlji radost, i veselje, kojese podhranjiva u obiteli državi i crkvi, iz kojeg trieba da rizaraste radost viečnja u nebesi već traži uz Lucifera kako će više boli i žalosti ovde razsuti na zemlji, da bude dosta simena za onaj jauk i lelek u paklu. Zaoto ovde tako psuje, tako grdi Boga i sve božje, čovieka, i sve čoviečje ko što grdi u paklu Lucifer, sa svojih pristaša — dakle ovo nije čoviek već vrag. Molimo se Bogu svesrdno da se smiluje rodu našem i ulio milost Duha Svetog na um i sree njegovo, da mu se razliu po svem bitju Sedam darova Duha svetog, pak se odljuci od buntovništva koje teži već ovde raj zemaljski pokvarit, da može što većma napučit pako Lucifera.

COMPOSSESSORAT.

Piše And. Frank.

Compossessori podižu i uzdržaju svoje učione, biraju učitelja, to ga i odpušćaju. Njihova djeca osobito gdje su sami Hrvati — neznaju izim svoga materinskoga, nikvi drugi jezik, trebalo bi dakle da se u ovome jeziku i podučavaju. Reći će svatko, da je ovo sasvim pravo a i naravno; nu ali ako promislimo, koliko je u Ugarskoj učitelja koji hrvatski samorazumiju, a kamo li u tom jeziku valjano govore i pišu, tada moramo gorko uzdahnuti i reći, da je ova hrvatska mladež gledom na školski uzgoj i obuku, posve izgubljena. — Poznato su mi škole nekolicina „Compossessorata“ dočiem na jednoj takvoj za sada upravo sam učiteljem; pa zašto bih — kada bi mi se hćelo čuťljive naše učitelje raztuživati — mogao ob rukovodjenju tih škola i njih ovih učiteljih, veoma mnogo napisati.

Na mnogih se mjestih niti natječaj za popunjenuje izpražnjenog učiteljskog mjesta — nerazpisuje već na obćinskom trošku notaroš ga traži. Njekada se doduše dogodi, da kakovog slabija učitelja i nadje, koji bi prije u krčmu za konobara ili u radionicu za kalfu dolikovao, nego li u učionu, u kojoj se mladljalni naraštaj Bogu i domovini uzgaja, te za javni praktični život usposobljava. Ovakvim putem dobiveni učitelj, neima dakako propisanog učiteljskog ispita, pa mu niti sedmom brigom nebijašo pribavljati si znanje, kako da povjerenu mu mladež bogoštovno — čuderdno uzgoji, te k' uzvišenom cilju prave mudrosti privadja.

Iz ovoga kratkog nacerta će štovani čitatelji lahko razabrati moći, da se školstvo ovim načinom razvijati i unapriediti nemože, nego dapače mora sve više i više k' svojoj se propasti približavati i u ovu strovaliti.

Istinu govoreć, moram po svijesti svojoj izpoviediti, da su svikolici meni poznani Compossessori, dobroćudni i miroljubivi ljudi, pa akoprem poslovia veli, da je prevelika dobrotu, polak ludosti: to ipak ob ovih Compossessorih kazati nevalja, jerbo se — kako se čini — ipak osviesćuju, i oči im se u novije vrijeme otvaraju.

Još je nješto, što pravu svrhu školstva u naših Compossessoratih — uništjuje, a to je nerazboritost nekolicina roditelja, koji nemisleći, da se učitelj propisanog školskog zakona strogo držati mora, ovome zapoviedaju i nalažu, da njihovu hrvatsku djecu, izključivo samo magjarski podučava. Obuka, koja se u djeci nepoznatom, jeziku predaje, neima gotovo nikakove a kamo li prave Svrhe; u knjizi natiskana ili na hartiji napisana pismena, mrtvi su znakovi, koje blaga, umiljata, djetetu razumljiva te njegovom razumu shodna, rieč učiteljeva oživiti i u djetinje srce uciepititi mora. I najljepši te najkorisniji predmeti, neimaju po djetetu nikakove važnosti niti cienne, ako ove iz učiteljevih razumljivih riečih dobro neshvate i po tom k' srcu neprime. Predstavimo si u hrvatskoj učionu magjarskog učitelja, koji svoje učenike, a oni opet njega nerazumiju. Što će koristiti njegovim učenicom, ako im on čieli dan neumorno govorio i pripoviedao, ili im najljepše i inače najkorisnije zadatke zadavao bude? — Konačno, još i ovo je pogriješka, što se u gore iztaknutih učiona, predavanje trijuh jezika potražuje, najmre hrvatski, magjarski i njemački. Onim, koji ovo potražuju, savjetovali bismo, da zavire u koju čisto magjarsku ili njemačku učionu, gdje se samo i jedino jedan jezik nauća, pak da upitaju učitelja i učenike, da li im je posao lahk, i da li im još na štogod izim njihove školske dužnosti — ako ovu svestno i točno izpunjavati žele — vrijeme preostaje? — Kao učitelj, koji već dvanajst godina taj krvavim znojem i gorkimi suzami nakvašeni hliebac jiedem, mogu svakoga uvjeriti, da će od svakog takvog valjanog učitelja za odgovor dobiti, da sa svojom školom i preveć prekomjernoga posla ima. Ako dakle učitelj i sa jednim jezikom toli silna posla imade, koliko mora istom posla imati onaj učitelj, koji ne jedan niti dva, nego čak tri jezika predavati i naućati mora? — Iz ovog svega jasno proizlazi, da, zahtievati od učitelja, da tri jezika jednakim uspjehom u školi nauća, reći će zahtievati od njega ono, što živ čovjek na nikoji način od sebe dati nemože. Napokon, kako naućanje trijuh jezika u isto vrijeme, na učenike i

njihov napriedak te razvoj djeluje, ostavljam svakome na svjestno i nepristrano razsudjivanje.

U pogledu naućanja gore izmetnutih trijuh jezika, imala bi se učiona kod hrvatskih Compossessorata tako preustrojiti, da u svakoj takvoj učionu, negledeć na broj ućeće sa omladine, uz vrstnog hrvatskog, učitelja, koji u ostalom magjarski i njemački znade, još jedan magjarski i njemački znade, još jedan magjarski i njemački umijući podučitelj postavljen bude. Učevno ure morale bi ostati tri prije a dvie poslie poldne, od kojih treći predpoldanšnji sat ima se opredieliti danas za magjarski, a sutra za njemački jezik, izuzam dakako one dane, u kojih se obićno katekizacije drže. Ostale ure upotriebljuju se za druge učevne predmete. Ovakovo razdjeljenje ura i učevnih predmeta, nebi na prekomjerni teret palo niti učenicom a niti učiteljskom osoblju, a napriedak bi ipak u mnogom od sadanjega veći i korisniji bio.

Ovoliko glede školstva, a sad da se još jednom na obćinsku upravu i njen unutarnji ustroj obazremo.

Rakao sam, tko bi imao s' compossessoralnim imetkom upravljati i ovaj rukovoditi, a niesam zamučao takodjer niti to, da se je u nekolicina Compossessoratih, političko-obćinska uprava sa compossessoralnom, u jedno stopila i tako kroz ovo gotov chaos porodila.

Ako se i jest ovim činom golema pogriješka gledom na compossessoralnu saupravu učinila, nebi ona ipak po compossessore toli štetnom i pogubnom bila, kada bi sa političkom obćinom i Compossessoratom u istinu na tri godine na to izabrani odbor, upravljao a ne pojedini svoje voljni ljudi.

Vrstan, marljiv, svjestan i vješt obćinski bilježnik, prava je blagodat i srieća svoje obćine, a tako i Compossessorata; dočiem je neznanica, bahati, varalica i bezsvjestni, živa mora, teret, propast i pravo pokaranje božje, koje se na obćinu ili Compossessorat, po njemu s' neba spustilo. — Kod naobraženih i prosvietljenih naroda, koji su i sami dovoljno pismeni i učeni, nemože iko ubitačnu po obćinu ulogu igrati, jerbo se svi poslovi po svakom — reć bi — obćinaru strogo kontroliraju, i ovi samo u okviru zakona i zaključka dočienoga odbora i obćinara, kreću; — uslied čega je svakog pravog rodoljuba i kod nas najtoplija želja ta, da i naši Compossessorati, a u obće čieli naš narod, do što veće prosvjete i naobraženosti dospije, — ka kojoj uzvišenoj svrsi, jedino naše dobro uredjeno pućke učione, ponajviše doprinašati mogu.

Kao što na njekom mjestu ovog mog članka naspomenub, da su se nekolicina naši Compossessorati u pogledu svoje samouprave osviiestili, te compossessoralni imetak od obćinskog odielili, te prvi compossessoralnom a drugi obćinskom odboru u upravu povjerili: tako bih kao najveći ljubitelj i prijatelj mog milog hrvatskog naroda, od srca želio, da se svi naši dićni Compossessori probude, osviieste, osokole, i svoju compossessoralnu upravu od političko obćinske, posve oddiele, to ovu svjestnom i sdušnom odboru, koji će ne samo za sebe, nego tiem više za svoju i čielog Compossessorata djecu, otćinski skrbiti — povjere.

M I M A.

Izvorna pripoviedka.

Istom što smo stupili krćmi preko praga, zapljuštala je vani kiša ko u ljutoj godini, a s njom prikrića tmina bregoviti Viganjvar i njegove šume. Niesmo čuli ni potoćnih romonah, ni tićnjih glasakah; pljusak kiše i luka vjetrovah ljuštiti su jesensko lišće sa stalalah i lomili granje po okolih šumah. A mi smo hvalili Bogu na visini, da smo se sklonuli u sušu, i upoznali s vriednom starićom krćmaricćom Katom.

U svratištu do nje nije u taj par bilo ni žive duše. Soba za pripreste goste bijaše prazna i tavnna. I soba njoj naprotiv bila je doduše nezaključana, nu ladna i tamna. Samo iz kuhine kroz poluotvorena vrata virili su traci svjetla na oširok hodnik i privlaćili nas pram kuhini.

— Krćmarice, prijlo! viknem ja veselim glasom, derte amo, da vas upoznamo!

I na taj zov izajde sviećom lojenom u ruci hitro nam na

susret ojaka, poluvlječna, ernomanjasta žena. Pokazav se priznajom i budnom, pritažila je tugu duše, koju sam joj na obrazu čitao.

— Izvolite, gospodo! reče ljubezno i spokojno, u odličnu sobicu.

Zabravi vrata hodnika pram dvorištu i pojde svjetlošću pram vratna sokaka, da je zaključa, kad li netom stupi iz vanjskoga mraka u hodnik djevojka u marame zavijena i nas-kroz mokra, te spustiv košaru s glave poljubi starici ruku.

— Jesi li došla Mimice? osupnuta upitatée krčmarica.

— Jesam, mamice! odgovori djevojka.

— Ja ti se zaista danas nisam nadala!

— Ustavljala me tetka u Pečuhu. Al ste rekli, majko! da ćemo sutra lužiti, pa sam se žurila doma.

Djevojčica je gledala u mater, a mi jedan u drugoga. Moj Pavo gledajući čas u nas, čas u djevojku, kimao je glavom i duboko se zamislio, a ja kanda znadoh, da mu je vila srce prestrielila, unidem s Jozom za krčmaricom u sobu.

Djevojka je htjela još nešto da progovori, al pošto ju mati poslala u kuhinu da primjerka večeri, snimi veliku nakvašenu maramu i udalji se od nas.

— Vidite, dragi gospodine, reče starica gledajuć u me, kanda je slutila da sam ja paligetski duhovni pomoćnik i stanovnik, — to mi je sva još moja radost na ovom svijetu; — pruživši ruku za izašlom djevojkom.

— Zar neimate više nikoga u životu? upitam ju ja, dočim su moji družji sposjedali na stolce.

— Nikoga dolim Boga, jedno sestre na budimkapiji i toga djeteta. Ona mi je sirota u Pečuhu svejednako boležljiva udovica kukavica ko sam i sama. Tu zadržee glasom i tielom, uzdahne težko i suze joj briznu na oči. Jedino ovo dobro diete, što mi je zdravo i poslušno, drži me sirotu još na zemlji. Zanj se mučim i skrbim, da poslje moje smrti neobija tudjih pragoval. Muž mi je nedavno umro . . ., i zaliknuta plačem okrene se prezru te pokazav rukom groblju uzdahnu, i . . . tamo leži pred velikim krstom.

— Kazivao mi je, rekne mi ja, tu žalost g. župnik, koj ga je sahranio: i on vas jako sažaljuje. Tješite se tim, draga gospojo, da Bog s vremenom lieči sve rane ljudskoga srca, pa će možda i vam odlanuti srećom liepe Mimice.

Ženska me ozbiljno pogleda, a Mima stupi u sobu i upita majku: što da gospodi skuha večere?

I pokle zaželjesmo valjana paprikaša, djevojčee se i opet ustrani; Jozo čašu izprazni, Pavo se ko okovan duboko zamisli, a starica nastavi:

— Ej, dobri gospodine, rekoste: srećom Mimice! Al dje je danas sirotinji sreće? Mi smo počeli prosjačkim štapom, i da mi je poživio moj pokojni suprug, liepo bismo bili obskrbili svoje diete. Al ovako sam pogrbljena i nezdrava; pa što će ono u svijetu bez ičije pomoći i podpore? Ta plačem dan i noć, izplakat ću si i oči! Sa budimkapije, dje smo nešto novacah pričevali, dojdosmo, sinji, amo u zaklonište, jedno da se uguemo burnu varošku životu, a drugo da spasimo čast i čistoću našega djeteta. Za uztrajnost tih Božjih darovah, koji kite crkvu i ngadjaju vjeri, dala bih rado u žrtvu i maternji život svoj.

— Neplaćite majko, reče joj ozbiljno kosnut moj sudrug Jozo; od dobra stabla dobru se je nadat i plodu. A dobar plod u veliko se cieni u naručju svete crkve. Vašoj kćeri, ostane li, kako ju nam ju predočiste, otvorena su vrata svako doba do nas.

Jozo i starica poglednu na nas dvojicu, a mi završismo sa: tako je!

Skroz preobražena i, rekao bi, utješena izajde mati kćerci u kuhinu a mi začesmo svojom latinštinom.

KNJIŽEVNOST.

Seoski Gospodarski List za pouku hrvatskim seljakom u gospodarstvu, izlazi prvi dan svakog mjeseca, uz godišnju cieniu 50 novčica koji se imaju poslat odpravničtvu Gospodarskog Lista u Zagrebu, a dopisi G. Dragutinu Stražimiru župniku na Doljnoj Zelini pošta Sv. Ivan

Zelina. Srdaćnom radostju pozdravljamo porod ovog Lista i preporučamo ga svakom seljaku. Uz malu cieniu svakog mjeseca dobit će što mu je ono dobo godine najpotriebnije znati u seoskom gazdaluku. A svećenici i učitelji će velike zasluge steći u nadležnoj občini: ako ovaj List što u više kuća uveli budu. Zagrebačko Gospodarsko društvo kako svojim Listom višlje gospodarske zahtive obilno izpunjava, uz malu godišnju cieniu od 3 fr. isto tako izdavanjem seoskog Lista idje u susret seljaku razkriljujuć mu obilne plodove svojih noćanih žrtva i umnog truda, da ga gotova vadi, i uživa, pa duševno i tvarno oživi.

Al poklem se šalom i dosjetkami ne samo razgali čoviek, već nekako i okriopi, ako je malakso; zato upozoravamo naše čitateije: da u Senju izlazi svake nedjelje Humanističko Satiričko List pod naslovom Vragoder uz godišnju cieniu od 4 fr.

G A Z D A L U K.

Liekovi.

Glavobolju, s kakve često patim ja, nepati možda ni stoti čovjek na svijetu. Ona je jedina bolest, koja me kadisto tako spopane, da sam sraušen po dva po tri dana. Tad popusti par danah pa se opet vrati. Takvu glavobolju možemo protjerati, ako svaki dan 12 do 15 zrnacah borovice (omorike) u mužaru stučemo, i to stučivo na tašee s vodom progutnemo. Taj liek imamo dnevice opetovati kroz nekoliko sedmicah (nedeljah) i onda, ako glavobolja u obično svoje vrieme i izostane. Bar tako dugo, dok vrieme glavobolje triputa mine bez te nevolje. — Ima ljudih, a osobito ženskinjah, koje pate glavobolju s jedne strane glave (s tako zvane: migrene). Proti tomu su najbolji liek zrnca priesne (sirove) kave. Punu jednu kašiku (žlicu) takove sirove al suhe kave dobro stuci u mužaru. Tu stučenu kavu polij mjericom (sajtlikom) kipuće vode, te čekaj dok oladi. Kavenu tu tekućinu, koja se po sebi izbis-tri, podaj, ako je moguće na tašte, glavobolniku da pije. Ako nije baš tašt, a ono nek mu nije bar pun želudac. Od toga lieka ugne se jednostrana glavobolja. Te ako se povrati, čega nevjerujem, a ti ga opetuj. Ja krivi, ako te s te bolesti zaboli glava, izim ako finih moždjanah imaš duga il drugih brigah, dje ti treba i druga lieka!

Mlieko je vrlo dobar liek proti svakoj otrovi. Ako se n. pr. tko otruje sumporačami, vitriolom i t. d., treba ga mliekom napajati doklegod more gutati. Želudac mu valja obaviti krpom u mlieko umočenom. Boljućim na sušici, osobito suhobolju patećoj dječici, mlieko je prva hrana. Samo na to valja paziti, da se takvomu suhobolniku izpočetka daje mlieko polo-vično vodom pomiešano.

Blaž.

S V A Š T I C E.

— Kako to, upitala je njelka punica svoju drugu, da su Adam i Eva 800 godinah živili? Zato, odgovori zet, jer nisu imali punice!

— U bitki kod Karpe g. 1701 potuko je vojvoda Eugen Francuze. Maršal Katinat sakupi na to nekoliko odjelah vojske i udari s nova na našince. Te pokle mu je jedan oficir dokazao, da se nalazi u očitaj smrti, reče: pred nami je dakle smrt, oficire! a za nami sramota, — što si odabirete vi? Kad nemožemo ni napried, ni natrag, odvrti oficir, a mi se ugnimo u stranu!

— Jedan gospodar poslao si slugu da nekoje naredbe točno ovrši. Sluga ih ovršio jako zlo. Ljut gospodar povikne: kad sam već slao magarca, bolje da sam sam išao!

— Neki težak skočio je dvaput u Dunav i obaputa ga drugi mokra sretno izvuko. Najposlje se ipak objesio. A kad su gledalca pitali: zašto ga nije i taj put oslobodio? reče: jer je dvaput bio skroz mokr, mislio sam hoće da se suši, pa se na prvjetarju objesio!

Visina vode dunavske.

Budimpešta 10-og Ožuj. : 4' 8" nad 0. razte.

Požun 10-og Ožuj. : 3' 3" nad 0. „

V r i e m e : Zajužilo.